

Більшівцівська селищна рада

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ

Рішення

від 19.04.2024 року № 60
снт. Більшівці

Про організацію заходів з ліквідації борщівника Сосновського на території Більшівцівської територіальної громади

Керуючись ст. 33 Закону України «Про місцеве самоврядування», окремим дорученням голови обласної державної адміністрації від 14.03.2024 року №2/0/10-24/01-078, цільовою Програмою «Поліпшення малопродуктивних земельних угідь у 2022-2024 роках на території Більшівцівської територіальної громади» виконавчий комітет селищної ради вирішив:

1. Затвердити заходи боротьби з борщівником Сосновського (додаток № 1 додається)
2. Старостам старостинських округів, керівнику КП «Більшівці ЕКО», керівникам підприємств усіх форм власності, фізичним особам-підприємцям протягом квітня – травня організувати роботи по ліквідації осередків проростання борщівника Сосновського на підпорядкованій території.
3. Фінансовому відділу Більшівцівської селищної ради (Л. Костецька) передбачити фінансування для закупівлі засобів захисту рослин та профінансувати виконання робіт з ліквідації осередків проростання борщівника Сосновського.
4. При проведенні робіт з ліквідації борщівника Сосновського дотримуватись методів боротьби та правил техніки безпеки (додаток № 2 додається)
5. Старостам округів та керівнику КП «Більшівці ЕКО» в місячний термін повідомити виконавчий комітет про проведену роботу з ліквідації осередків борщівника Сосновського.
6. Контроль за виконанням даного рішення покласти на селищного голову Василя САНОЦЬКОГО.

Селищний голова

Василь САНОЦЬКИЙ

Заходи боротьби з борщівником Сосновського

Організаційні заходи	Терміни виконання	Виконавці
Проведення обстеження ділянок проростання борщівника Сосновського	До 25 квітня 2024	Старости старостинських округів КП «Більшівці ЕКО»
Визначення методів ліквідації осередків та виконавців заходу	Протягом 3 днів від проведення обстеження	Старости старостинських округів КП «Більшівці ЕКО»
Проведення скошування та плоскорізного обробітку I раз	До 10.05.2024	Старости старостинських округів КП «Більшівці ЕКО» Власники та орендарі земельних ділянок
Проведення скошування та плоскорізного обробітку II раз	Через 2-3 тижні після I знищення	Старости старостинських округів КП «Більшівці ЕКО» Власники та орендарі земельних ділянок
Проведення скошування та плоскорізного обробітку III раз	Через 2-3 тижні після II знищення	Старости старостинських округів КП «Більшівці ЕКО» Власники та орендарі земельних ділянок
Проведення хімічного методу знищення при наявності засобів захисту рослин	Протягом квітня- червня 2024 року	Старости старостинських округів КП «Більшівці ЕКО» Власники та орендарі земельних ділянок
Повторне обстеження ділянок для визначення подальших дій	Липень 2024 року	Старости старостинських округів КП «Більшівці ЕКО»

Поширення і шкідливість.

Борщівник Сосновського - культура, яку вирощували на корм (силос) для тварин у 50-ті роки минулого сторіччя. З часом борщівник Сосновського почав поширюватись у вигляді своєї здичавілої форми. З'ясувалось, що під час вегетації борщівник накопичує фотодинамічно активні органічні сполуки: кумарини, фуурокумарини (у тому числі бергаптен, ізобергаптен, ізопімпінелін, ксантотоксин, псорален, ін.). Сік рослин, що потрапляє на шкіру з такими речовинами, під впливом сонячного світла (ультрафіолету) здатний підсилювати пігментацію шкіри людини і тварин, викликати дерматити, які називають "опіками". Найчастіше дерматити від попадання соку борщівника на шкіру проявляються у вигляді пухирів, які викликають неприємні больові відчуття. Такі пухирі з часом стають темними плямами, що сходять протягом 3-6 місяців. Відомі навіть летальні випадки від численних опіків шкіри у дітей молодшого віку.

Борщівник успішно проникає в природні екосистеми: на узбіччя відомчих автомобільних та залізничних шляхів, польових доріг, на крайові смуги сільськогосподарських угідь, каналів, ярів, балок, заплави річок, на необроблювані землі, пустирі, сміттєзвалища, обочини лісів. Борщівник можна знайти в парках, садах, населених пунктах.

Біологічні особливості та умови поширення. Борщівник Сосновського це - багаторічна рослина родини зонтичних з 2-5-річним циклом розвитку.

З центральної її бруньки на 3-5, рідше - на 2-3 році життя утворюється квітковий пагін. Квітка - складний зонтик, білий або зелено-жовтий. Після плодоношення рослина повністю відмирає. Розмножується переважно насінням. Насіння легко поширюється з допомогою вітру і води. Насіння проростає неодноразово. Першого року зазвичай проростає 20-70%, другого -30-60%. Деяке насіння борщівника може прорости тільки через 5-6, або навіть через 12-15 років! Одна рослина може дати 15-20 тисяч, а в окремі роки - до 100 тис. життєздатного насіння (маса 1000 насінин 12-15 г). Борщівник - морозо- і холодостійка рослина (під снігом витримує морози до -40-50°C), добре витримує приморозки до мінус 10°C і спеку до плюс 37°C. Насіння проростає при 1-2°C, а сходи з'являються при 7- 10°C. Вимогливий до світла, погано переносить затінення та покривні посіви. Може вегетувати 6-8 років. Коренева система стержнева, добре розвинена, сягає до 2 м. Висота рослин - до 2-2,5 м., порожнинне стебло завтовшки до 10 сантиметрів. Листки міцні, 80-100см, завдовжки і до 70 см завширшки, іноді довжини листка сягає до 2 м і більше.

Борщівник має алелопатичні властивості і здатний витіснити місцеві види рослин, включаючи хвойні дерева.

**Методи боротьби з борщівником
Агротехнічний та механічний.**

1. Оранка декілька разів за вегетаційний період (через кожні 3-4 тижні, починаючи з моменту відростання борщівника) продовж від 2-3 до 5-7 років. Перша - поява можливості виїзду в поле; друга - до фази розгортання листків і викидання на поверхню суцвіть.
2. Плоскорізний обробіток - підрізування коренів на глибині 5-10 см. Індивідуальний спосіб з використанням ручної лопати - рано навесні потрібно зрізати (зрубати) точку росту борщівника нижче кореневої шийки. Якщо зрубати вище - на корені залишаться сплячі бруньки, які підуть у ріст. Дрібні однорічні сходи борщівника легко знищити прополюванням.
3. Скошування до періоду цвітіння і не пізніше, як через 2-3 тижні після першого скошування. Не потрібно допускати рослину до цвітіння. Це найбільш ефективний і доступний метод.
4. Обрізування квіток у фазах бутонізація - початок цвітіння. Цей спосіб ефективний, але небезпечний через ймовірність отримати дерматози.
5. Спалювання насіння борщівника саме в період його дозрівання, дотримуючись правил протипожежної безпеки.
6. Використання ремедіаторів - запровадження нових видів рослин, які можуть бути використані для відновлення земель після знищення борщівника (високопродуктивні злаки - костриця, стоколос, або бобові культури - козлятник (галєга).
7. Використання покрівельних матеріалів продовж 3-5 років.

Хімічний метод.

1. Обробка гербіцидами гліфосатної групи. Перший раз - з початку відростання борщівника, другий - через 15-20 днів, обов'язково до цвітіння. Біологічні властивості борщівника виключають можливість його повного знищення в результаті лише одноразового застосування гербіцидів. Після першої обробки і знищення вегетативної маси на цій же площі необхідне проведення повторної обробки для знищення сходів борщівника. При внесенні гербіцидів необхідно забезпечити не менше як 80% змочування рослини. При використанні гліфосатів часто збільшують норми їх застосування, але відсутні дослідження щодо впливу гербіцидів на рослини і довкілля. Офіційної підтримки такі рекомендації не мають.

Препарати гліфосатної групи для боротьби з борщівником Сосновського:

1. Агролан, РК, 2,0-8,0 л/га, антибур'ян, РК 3,0-5,0 л/га; аргумент, в.р. 3,0-6,0 л/га; баклер, РК, 2,0-8,0 л/га, барклей Галлап 360, в.р.к., 3,0-6,0 л/га, віасат Зоря, в.р. 8,0-10,0 л/га, гелі ос Екстра, РК, 1,4-5,0 л/га, гліацинт, РК, 3,0-л/га, глісол Євро, в.р. 3,0-8,0 л/га, гліф БТ, РК, 2,0-8,0 л/га, гліфовіт, РК, 2,0-л/га, гліфовіт Екстра, РК, 2,0-8,0 л/га, гліфоган, РК, 3,0-6,0 л/га, гліфоголд,

РК, 3,0-6,0 л/га, гліфос 360, в.р. 4,0-8,0 л/га, гліфосол Нью, РК, 2,0-8,0 л/га, гліфоцид, РК, 2,0-8,0 л/га, град Макс, РК, 1,4-5,0 л/га, деліт, РК, 2,0-4,0 л/га, домінатор 360, РК, 3,0-6,0 л/га, домінатор Мега, в.р. 2,0-4,5 л/га, екстраклін 607 РК, 3,2-4,8 л/га, екстрем, КЕ, 3,0 л/га, зумер, КС, 2,0-3,0 л/га, космік, в.р. 4,0-8,0 л/га, ліквідатор, РК, 8,0-10,0 л/га, метис, РК, 2,0-8,0 л/га, напалм, РК, 3,0-8,0 л/га, напалм Форте, РК, 1,0-6,0 л/га, нота, РК, 3,0-6,0 л/га, отаман, РК, 3,0-6,0 л/га, протибур'ян, РК, 3,0-5,0 л/га, райдон, в.р. 2,0-8,0 л/га, рауль, в.р. 3,0-6,0 л/га, раундап Макс, РК, 4,8 л/га, річард, РК, 3,0-6,0 л/га, росейт 36, РК, 3,0-6,0 л/га, сокар, в.р. 3,0-6,0 л/га, солар, РК, 3,0-6,0 л/га, спрут Екстра, в.р. 1,85-3,7 л/га, суперклін 480, РК, 3,0-6,0 л/га, терміт, в.р. 2,0-6,0 л/га, торнадо, РК, 3,0-6,0 л/га, торнадо 500, РК, 2,0-4,0 л/га, ураган Форте 500 8Ь, РК, 2,0-4,0 л/га, інші відповідно до «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні»

2. Прикарпатською Державною сільськогосподарською дослідною станцією пропонується бакова суміш Зерно дару, в. г.0,04кг/га + Чистополу, в.р.к., Юл/га + Хлібодару с.е 1,5л/га + ПАР Корона р., 0,4л/га.

3. Спеціалістами також рекомендуються використовувати наступні бакові композиції діючих речовин: а) дикамба, 480 г/л (банвел, 0,5 /лга) + гліфосат, 360 г/л, - 5 л/га; б) імазапір, 250 г/л, (арсенал новий, РК, 3-5 л/га)+ гліфосат, 360 г/л, норма 3-6 л/га.

Біологічний метод.

1. Випасання тварин (поки листки у борщівника молоді і не нагромадили отруйних речовин).

Відомі такі основні природні шкідники борщівника :

- Фрачник (Ілхиз ігісііз Оііуіег (Соїеоріега), вигризає листки і стебла.
- Еперменія. Ерегшеніа сѡаегорѢуШеП (Ооеге) (Берісіоріега), мінує

листки.

- Совка борщівникова (Базуроііа іетрії (Берісіоріега) (ТѢипѢег§), поїдає зав'язі, листки, вигризає стебла, корені.
- Пастерникова міль.(Оергеззагіа гасііеііа (Соеге) (Берісіоріега), поїдає зав'язі, листки, вигризає стебла.
- Муха фітоміза. (РѢуіошуга разііпасае НепсіеІ (Біріега) мінує листки.

Застосування природних ворогів борщівника на даний час практичного значення немає.

Для знищення борщівника найбільш ефективним є механічний та хімічний методи.

Не рекомендується:

1. Скошувати борщівник в період закінчення цвітіння і початку зав'язування плодів, - тому що це не матиме ефекту, якщо тільки скошені рослини (можливо тільки плоди рослин) не будуть знищені відразу після скошування (зібрані у купи і спалені).
2. Залишати скошений борщівник покинутим на місці. Навіть насіння у фазу воскової стиглості борщівника здатне дати сходи.
3. Скошування борщівника у період осипання насіння з рослин, особливо у вітряну погоду.
4. Бути роздягненим або мати незахищені ділянки тіла. Краще використовувати водонепроникний захисний одяг.
5. Восени виконувати оранку на полях, зарослих борщівником, бо це буде сприяти нагромадженню насіння в ґрунті.
6. Спалювати насіння борщівника можна, коли воно добре підсохне буде легко обсипатися. Тому зрізування парасольок з сухим насінням треба виконувати обережно і акуратно.
7. У період горіння парасольок важливо дотримуватись усіх запобіжних заходів, адже з плодів борщівника буде виділятися летка ефірна олія. Важливо дотримуватися протипожежної безпеки, намагатися не допускати попадання соку рослин на відкриті ділянки тіла і одяг.

Перша допомога при опіку борщівником.

Якщо все ж відбувся контакт із соком рослин, то необхідно:

- по можливості, в найкоротші терміни, промити уражені ділянки з господарським милом в проточній воді;
- промити (саме промити, а не протерти) уражені ділянки спиртовмісною рідиною (одеколоном, горілкою, спиртом), змастити обпечену поверхню протизапальним засобом одноразово (пантенол, олазол, борний вазелін, уснінат натрію на ялицевому бальзамі; лініментсинтоміцин) і негайно закрити уражене місце від сонця кількома шарами тканини (одягом або пов'язкою), не розкривати пухирів, які утворились;
- у випадку значних пошкоджень шкіри на місці пухирів, які розкрились, наносять підсушуючу мазь (цинкову) і накладають стерильну пов'язку;
- звернутись до медичних установ.

Якщо контакт відбувся в темний час доби і не вжито ніяких заходів, то при опроміненні шкіри на наступний день клінічні симптоми бувають такі ж, як і при ураженні вдень.